

strobarevnými efektními květy, které se otevírají pouze za plného slunečního svitu. Jejich pěstování se u nás v posledních letech šíří.

1. *Cleretum bellidiforme* (BURM. fil.) ROWLEY —
poledník velkokvětý Tab. 14/1

Cleretum bellidiforme (BURM. fil.) ROWLEY Bailey 20: 139, 1979. — Syn.: *Mesembryanthemum bellidiforme* BURM. fil. Fl. Cap. Prodr. 15, 1768. — *M. criniflorum* L. fil. Suppl. Pl. Syst. 259, 1781. — *Dorotheanthus bellidiformis* (BURM. fil.) N.E. BR. Kew Bull. 1929: 56, 1929.

Jednoleté byliny, až 10(-15) cm vys. Listy střídavé nebo přizemní, vejčité, obvejčité až kopisťovité, na konci ± tupé. Květy při rozevření 3-4 cm v průměru, červené v různých odstínech, růžové, oranžové nebo bílé, u sytých ba-

2. *Tetragonia* L. — čtyřboč

Tetragonia LINNAEUS Sp. Pl. 480, 1753.

Lit.: PRISZTER S. (1978): A újzelandparaj, *Tetragonia tetragonoides* (Pall.) O. Ktze. Magy. Kultúrfl. 44.

Jednoleté, dužnaté byliny se vstřícnými listy. Květy jednotlivé, okvěti srostlé, zelené až zelenohnědé, s 3-5 cipy. Semeník 3-8pouzdrý, v každém pouzdru 1 vajíčko. Plod peckovice. — Asi 60 druhů, rozšířených převážně na j. polokouli.

1. *Tetragonia tetragonoides* (PALLAS) O. KUNTZE
— čtyřboč rozložitá

Tetragonia tetragonoides (PALLAS) O. KUNTZE Rev. Gen. Pl. 1: 264, 1891. — Syn.: *Demidovia tetragonoides* PALLAS Hort. Demod. 150, 1781. — *Tetragonia excelsa* MURRAY Comm. Goetting. 6: 13, 1783.

Lodyha bohatě větvená, poléhavá až plazivá. Listy ± kosníkovité s měchýřkovitými chlupy. Květy nenápadné, zelené, bez korolnicových staminodií. Plod (tvrdnoucí) peckovice, obvejčitá, se 4-5 trnovitými výrůstky. VI-VIII. Tf.

Pěstuje se zřídka jako vzácnější špenátová zelenina (novozélandský špenát) a z kultury občas zplaňuje (DOMIN Magy. Bot. Lap. 16: 113, 1917) v okolí zahrad; zjištěn též na rumišťích (Praha-Liboc, 1918; Praha-Ruzyně, 1961; Kroměříž, 1959). Původní v Japonsku, na Novém Zélandě, v Tichomoří a v Jižní Americe, v Evropě občas adventivní.

rev kolem středu světlejší, květní stopka 3-4 cm dl. VI-VIII(-IX). Tf.

$2n = 18$ (extra fines)

Nejčastěji pěstovaný druh rodu; daří se zejména v teplejších krajích na lehčích půdách. Původní v j. Africe.

Poznámka: Kromě zmíněného druhu se zřídka pěstují *C. gramineum* (HAW.) N. E. BR. [*Dorotheanthus gramineus* (HAW.) SCHWANTES] (Tab. 14/2) s úzce kopinatými listy a karminově červenými květy, menšími než u obou ostatních zmíněných druhů a *C. oculatum* (N. E. BR.) ROWLEY (*Dorotheanthus oculatus* N. E. BR.) se světle žlutými květy, přičemž staminodia mají na bázi tmavočervenou skvrnu.

Poznámka 1: Z čeledi kosmaticovitých se dále zřídka pěstují jako kobercová okrasná rostlina *Aptenia cordifolia* (L. fil.) SCHWANTES (= *Mesembryanthemum cordifolium* L. fil.), sytě zelená bylina s drobnými fialovými květy, původem z j. Afriky; jako salátová nebo špenátová zelenina (nebo též pro ozdobu) *Mesembryanthemum crystallinum* L., kosmatec trpytivý, s plochými listy a nápadnými makroskopickými měchýřkovitými chlupy, původní ve Středoze-
mí.

Poznámka 2: Někteří zástupci sukulentní čeledi *Cactaceae*, patřící rovněž do řádu *Caryophyllales*, se občas pěstují i pod širým nebem (velký počet rodů a druhů se kromě toho pěstuje jako pokojové a skleníkové rostliny). Jsou to především druhy rodu *Opuntia* MILL., význačného lodyhou, složenou se zploštělých článků, původem ze Severní Ameriky, např. *O. compressa* (SALISB.) MACBRIDE (= *O. vulgaris* auct., non MILL.) se žlutými květy, *O. phaeacantha* ENGELM. s květy žlutými až karminovými, *O. polyacantha* HAW. se žlutooranžovými květy, *O. fragilis* (NUTT.) HAW. s červenožlutými květy, *O. humifusa* RAF. s květy širově žlutými a středem často červeným a další, často v různých kultivarech. Ojedinele se venku pěstují i některé druhy rodů *Echinocereus* ENNG., *Coryphanta* (ENG.) LEM. aj.

50. *Portulacaceae* JUSS. — šruhovité*)

Lit.: FRANZ E. (1908): Beiträge zur Kenntnis der Portulacaceen und Basellaceen. Bot. Jb., Leipzig, 42, append. 97: 1-46. — KOWAL T. (1961): Studia nad morfologią i anatomią nasion Portulacaceae. Monogr. Bot. 12: 3-47. — NILSSON Ö. (1967): Studies in *Montia* L. and *Claytonia* L. and allied genera. III. Pollen morphology. Grana Palynol. 7: 279-363. — McNEILL J. (1974): Synopsis of a revised classification of the Portulacaceae. Taxon 23: 725-728.

Jednoleté, zřídka vytrvalé byliny. Listy jednoduché, celokrajné ± masité; palisty chybějí, případně nahrazeny brvami nebo šupinami. Květy ve vrcholičnatých květenstvích nebo jednotlivé, na bázi nebo až na květní stopce s 2 volnými nebo srostlými listenci připomínajícími kalich, oboupohlavné, pravidelné nebo nevýrazně souměrné, stejnoobalné. Okvětní lístky korunovitě zbarve-

*) Zpracovali V. Skalický a K. Sutorý.